

Suomen tiedeinstituutit maailmalla

Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttien verkosto käsittää 17 itsenäistä, yksityisten säätiöiden tukemaa instituuttia, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä keskenään (ks. www.institute.fi). Instituuttien yhteistyöyhdistys Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ry perustettiin syksyllä 2005. Tässä esitellään ikäjärjestyksessä Suomen neljä tiedeinstituuttia, jotka sijaitsevat Roomassa, Ateenassa, Damaskoksessa ja Tokiossa.

Suomen Rooman-instituutti Villa Lantessa – tutkimusinstituutti ja tutkijakouluttaja

■ Katariina Mustakallio

Suomen Rooman instituutti on Suomen vanhin ulkomainen instituutti. Se sijaitsee Suomen valtion vuonna 1950 ostamassa arvokkaassa Villa Lanten renessanssihuivilassa Rooman Gianicolo-kukkulalla. Suomen Rooman-instituutin, *Institutum Romanum Finlandiae*, tehtävänä on sen sääntöjen mukaan saattaa Suomen kulttuurielämä yhteyteen antiikin kulttuurin kanssa. Keskeisin instituutin päämääristä on tehdä tutkimusta ja kouluttaa tutkijoita. Tutkimus keskittyy yleensä kolmeksi vuodeksi valitun johtajan valitseman aiheen ympärille. Tutkimusalat ovat antiikin ja keskiajan historia, klassillinen filologia, arkeologia ja taidehistoria; instituutti on erityisen tunnettu epigraafisista tutkimuksistaan. Lisäksi instituutti voi majoittaa stipendiaatteja, eri alojen tutkijoita ja myös taiteen eri alojen edustajia.

Kansainvälistä tutkijakoulutusta vuodesta 1954

Suomen Rooman-instituutti on tarjonnut koulutusta yliopisto-opiskelijoille antiikintutkimuksen eri aloilta jo ensimmäisestä toimintavuodestaan 1954 alkaen. Vuosittain se on perinteisesti järjestänyt kolme kurssia: antiikintutkimuksen johdantokurssi ja tieteellinen kurssi ovat suunnattu opiskelijoille ja tuleville tutkijoille, opettajakurssi puolestaan tarjoaa täydennyskoulutus-

ta lähinnä latinan, kuvaamataidon, historian ja uskonnon opettajille. Näiden lisäksi järjestetään joka toinen vuosi arkkitehtuurikurssi.

Instituutin johtaja muodostaa ympärilleen tutkimusryhmän tutkimukseen suuntautuneista jatko-opiskelijoista ja nuorista tohtoreista, jotka julkaisevat yhdessä työnsä tuloksista kansainvälisen tutkimusjulkaisun.

Uudet haasteet

Instituutin viimeisintä toimintavuotta ovat leimanneet muutokset tieteellisessä henkilökunnassa. Uusi johtaja, dosentti Katariina Mustakallio, aloitti toimintansa syyskuun alussa 2009 tutkimuskenttäänään roomalainen lapsuus ja nuoruus. Tutkimushanke, joka keskittyy roomalaisen elämänkaaren alkuvaiheeseen ja uskontoon, lähti käyntiin jo Suomen Akatemian projektina vuoden 2009 alussa. Tutkimustyö jatkuu keväällä 2011, kun Suomen eri yliopistoista ja Sienan yliopiston tutkimuskeskuksesta (*Antropologia del mondo antico*) koottu tutkimusryhmä kokoontuu Villa Lanteen työskentelemään yhdessä. Työtä jatketaan myös kevätkaudella 2012.

Instituutissa työskentelee tutkimushankkeen parissa myös tutkijalehtori, keskiajan tutkija, dosentti Jussi Hanska, jonka tutkimustyö on liittynyt arkipäivän historiaan ja mm. suhtautumi-

seen juutalaisiin. Tutkimustyöhön keskittyvän tutkijakunnan lisäksi Ville Lanten henkilökuntaan kuuluu pieni mutta tehokas yksikkö, jonka muodostavat intendenti, filosofian maisteri Simo Örmä, sihteeri, filosofian maisteri Johanna Litzen ja ajoittain vaihtuva harjoittelija.

Lanten kasvatit ja kävijät

Viimeisten 20 vuoden aikana instituutin järjestämiin omiin kursseihin on osallistunut lähes 450 henkeä. Instituutin julkaisusarjassa *Acta Instituti Romani Finlandiae* on ilmestynyt yli kolmekymmentä nidettä, jotka sisältävät työryhmien tutkimustuloksia, väitöskirjoja ja konferenssijulkaisuja. Aiheet vaihtelevat naisten varallisuustutkimuksesta hautapiirtokirjoituksiin, lapsuuden kokemuksesta roomalaiseen oikeusjärjestelmään. Instituutin johtajat ovat perinteisesti olleet Lanten kasvatteja: he ovat opettaneet sekä toimineet tutkijoina Lantessa.

Villa Lanten kurssien opiskelijat ovat sijoittuneet korkealle akateemisessa maailmassa: vuosina 1970–2009 tieteellisen kurssin käyneistä 196 opiskelijasta yli kolmannes oli kouluttautunut lisensiaatiksi tai tohtoriksi vuoteen 2010 mennessä ja viidesosa toimi edelleen jatko-opiskelijoina tai tutkijoina. Villa Lanten kasvateista 12 oli professoreita Suomessa tai ulkomailla.

Instituutti ei ainoastaan itse kouluta tutkijoita vaan tarjoaa useille Suomen yliopistoille tilan ja puitteet Roomassa tapahtuvalle tutkimus- ja opetustyölle. Vuodesta 1990 lähtien Villa Lantessa on järjestetty 57 kurssia, joihin on osallistunut miltei 550 henkeä. Ahkerimpia kurssijärjestäjiä ovat olleet Helsingin ja Turun yliopistot, mutta myös Tampereen, Jyväskylän, Oulun, Lapin ja Joensuun yliopistot sekä Åbo Akademi ovat pitäneet kurssejaan Lantessa. Villa Lante on myös houkutteleva tutkimusryhmien ja verkostojen kokouspaikka keskellä Roomaa.

Monipuolinen kulttuuritoiminta

Instituutti järjestää lähes vuosittain kulttuurikursseja alan vaikuttajille, joissa välitetään ja valotetaan antiikin humanistista perintöä ja sen merkitystä tämän päivän maailmassa. Eurooppalaiseen kulttuuriperimään liittyvät arvot, suvaitsevaisuus, myötätunto ja kriittinen ajattelu ovat keskeisiä Villa Lanten tutkimus- ja opetus-toiminnassa.

Kuukausittain Villa Lantessa järjestetään antiikin tai keskiajantutkimukseen liittyvä yleisöluento yhdessä *Amici di Villa Lanten* – eli italialaisen Villa Lanten Ystävien kanssa. Instituutin tiloissa pidetään kymmenisen konserttia vuosittain sekä taidenäyttelyitä ja kirjanjulkistamistilaisuuksia. Kulttuuritoimintaa on leimannut viime vuosina *L'Orecchio di Giano* -konserttisarja, joka on saanut julkisuutta ja mainetta korkeatasoisuudellaan Roomassa. Taide on ollut osa instituutin toimintaa alkuvuosista lähtien: Villa Lanten taiteilija-ateljeessa ovat työskennelleet mm. Laila Pullinen, Jaakko Sievänen, Birger Kaipainen, Paul Osipow, Ulla Rantanen, Kaisu Koivisto, Mari Sunna ja Lauri Laine.

Instituutin toimintaan ja tiloihin pääsee tutustumaan joka arkipäivä ja Villa Lantesta onkin tullut monen Rooman kävijän suosittu vierailukohde: huvilan arkkitehtuuri, historia ja sijainti houkuttelevat kahdesta kolmeen tuhatta kävijää vuosittain. Kahdenkymmenen viime vuoden aikana instituutin vieraskirjaan on nimensä kirjoittanut yli 45 000 henkilöä. *Tervetuloa Villa Lanteen!*

Kirjallisuutta

Setälä, Päivi, Suvikumpu, Liisa, Sihvola, Juha ja Keinänen, Timo (toim.), *Villa Lante. Suomen Rooman-instituutti 1954–2004*. WSOY 2004.

Kirjoittaja on Suomen Rooman-instituutin johtaja.